

Szaty kapłana podczas Mszy Świętej i nabożeństw

Jakie znamy szaty liturgiczne?

e darmokallia

ABC

MINISTRANTA

ODCINEK 2

SZATY LITURGICZNE

Alba

- ▶ Określenie „alba” pochodzi od łacińskiej *alba vestis* oznaczającej białą szatę.
- ▶ Alba jest szatą liturgiczną z białego materiału przepasywana paskiem zwanym cingulum.
- ▶ Od X wieku były zdobione haftem u dołu i przy mankietach, a od XVI wieku koronką.
- ▶ W XX wieku przywrócono białe, nieozdobione alby.
- ▶ W późnym średniowieczu używanie alb zastrzeżono kapłanom, diakonom i subdiakonom. Alba wtedy używana była tylko do odprawiania Mszy Świętej.
- ▶ Dziś alba używana jest przez ministrantów, lektorów, kantorów, szafarzy nadzwyczajnych, zakładana jest przez kapłana w czasie celebracji liturgicznych pod inne szaty tj. ornat, kapę czy przez diakona pod dalmatykę.

Przykładowe współcześnie
używane alby

Jest jeszcze jedna
alba...

Jessica Alba
ale nie o nią nam
chodzi 😊

Humerat

- ▶ Od łacińskiego *humerus* – barki, siła, materiałowa chusta z naszytym lub wyhaftowanym krzyżykiem z dwoma paskami.
- ▶ Kapłan okrywa nim szyję i ramiona pod albą.
- ▶ Wzorem humerału była podłużna chusta używana dla ochrony gardła przed chłodem i osłony szat liturgicznych przed potem.
- ▶ Po Soborze Watykańskim II zanika używanie humerału.

Cingulum

- ▶ łac. cingulum – pas, powróż, sznur będący częścią stroju liturgicznego kapłanów, zakonników i osób świeckich służący do przepasywania alby, sutanny czy habitu.
- ▶ Pochodzi ze starożytnego stroju rzymskiego. Służy do przewiązania w pasie alby lub habitu. Użycie cingulum nie jest obowiązkowe, gdy alba jest tak uszyta, że przylega do ciała bez tego paska.
- ▶ Pas symbolizuje moc i łaskę Bożą, w którą odziani są chrześcijanie stający do służby Bożej. Cingulum jest także znakiem pracy w służbie Bożej i posłuszeństwa.
- ▶ Najczęściej jest w kolorze białym, jednak coraz częściej spotyka się inne jego kolory. Coraz popularniejszą praktyką jest także stosowanie przez różnych usługujących, zwłaszcza lektorów, cingulum w kolorze zależnym od koloru liturgicznego danej celebracji, w czasach dawniejszych takie praktyki w odniesieniu do posługujących i duchowieństwa były szeroko rozpowszechnione.

Komża

- ▶ Pochodzi od łac. *camisia* oznaczającej koszulę.
- ▶ Komża to szata liturgiczna z białego płótna powstała ze skrócenia alby. Pierwotnie była długa przynajmniej do kolan z szerokimi długimi rękawami i noszona jako strój chórowy dla osób nie noszących habitu. Od XV w. stosowana także w innych czynnościach liturgicznych, kiedy nie była konieczna alba.

Komża

- ▶ Obecnie używają jej kapłani oraz osoby świeckie np. ministranci.
- ▶ Używana jest ona do udzielania sakramentów, błogostawieństw, podczas obrzędów liturgicznych, gdy się ich nie celebruje.
- ▶ Jako biała szata symbolizuje życie nowego człowieka, odkupionego przez Jezusa Chrystusa, ma przypominać obowiązek dążenia do ewangelicznej czystości i świętości.

Komża

Stuła

- ▶ łac. stola – stuła, szata liturgiczna oznaczająca urząd kapłana, biskupa lub diakona.
- ▶ Używana podczas celebracji, Mszy Świętej, używana podczas sprawowania sakramentów i sakramentaliów
- ▶ Wywodzi się z długiej białej szaty spiętej na piersiach, niekiedy z rękawami
- ▶ Symbolizuje jarzmo Jezusa Chrystusa przyjęte podczas święceń kapłańskich

Ornat

- ▶ łac. *casula* – ozdobna szata wierzchnia używana przez biskupów i prezbiterów podczas celebracji Eucharystii. Wywodzi się z płaszcza w formie koła z wykrojem na głowę i kapturem, stosowano go w Grecji i Cesarstwie Rzymskim.
- ▶ Symbolika użyta na ornacie ukazuje go jako znak miłości ogarniającej całego kapłana, symbol niewinności, noszenie jarzma pańskiego.
- ▶ W interpretacji pasyjnej ornat porównywano do purpurowej szaty w którą odziano Jezusa lub do jego tuniki.

Kapa

- ▶ łac. pluviale – peleryna, szata liturgiczna w kształcie peleryny (półkole), sięgająca stóp, wywodzi się z greckiego i rzymskiego płaszcza z kapturem chroniącego przed deszczem.
- ▶ Od X w. nazwa pluvial przestała oznaczać płaszcz i stała się liturgicznym określeniem.
- ▶ Ma kolory dostosowane do cyklu Roku Liturgicznego i sprawowanej czynności liturgicznej.
- ▶ Używana jest m.in. Podczas nabożeństw z wystawieniem i błogostawieństwem Najświętszym Sakramentem, sprawowania sakramentów poza Mszą, pogrzebów.

Dalmatyka

- ▶ łac. *dalmatica vestis* - szata liturgiczna będąca wierzchnim strojem diakona w Kościele rzymskokatolickim, używana jako strój pontyfikalny także przez biskupów.
- ▶ Pierwotnie dalmatyka była strojem świeckim mieszkańców Dalmacji, od której wzięta nazwę. Od II w. używana w całym Cesarstwie Rzymskim jako uroczysta szata wierzchnia.
- ▶ Została w IV w. przejęta do stroju liturgicznego.
- ▶ Z dalmatyką związaną bogatą symbolikę, jest znakiem więzi między biskupem i diakonem a równocześnie symbolem zwierzchności biskupa.
- ▶ Jest symbolem zbawienia, sprawiedliwości i radości.

Welon

- ▶ Welon to szeroki pas zdobionej, wzorzystej, delikatnej, cienkiej tkaniny.
- ▶ Jest on nakładany przez ministranta na ramiona księdza lub diakona tuż przed momentem błogostawieństwa. W szacie znajdują się swoiste kieszonki, w które można włożyć ręce, żeby trzymanie monstrancji było wygodniejsze. Zdjęcia welonu kapłan dokonuje własnoręcznie. Po ściągnięciu powinien on zostać poskładany i odłożony w przeznaczone do przechowywania go miejsce. Zasadniczo welon ma za zadanie sprawić, by duchowny w trakcie udzielania błogostawieństwa nie trzymał naczyń liturgicznych bezpośrednio w dłoniach, co stanowi oznakę szacunku dla Najświętszego Sakramentu.

Biret

- ▶ Czworokątne sztywne nakrycie głowy z trzema lub czterema rogami z pomponem lub bez. Część urzędowego stroju duchownych.
- ▶ Używany w czasie np. uroczystych Liturgii Godzin, modlitwy kościoła tj. jutrznia czy nieszpory.

Mitra

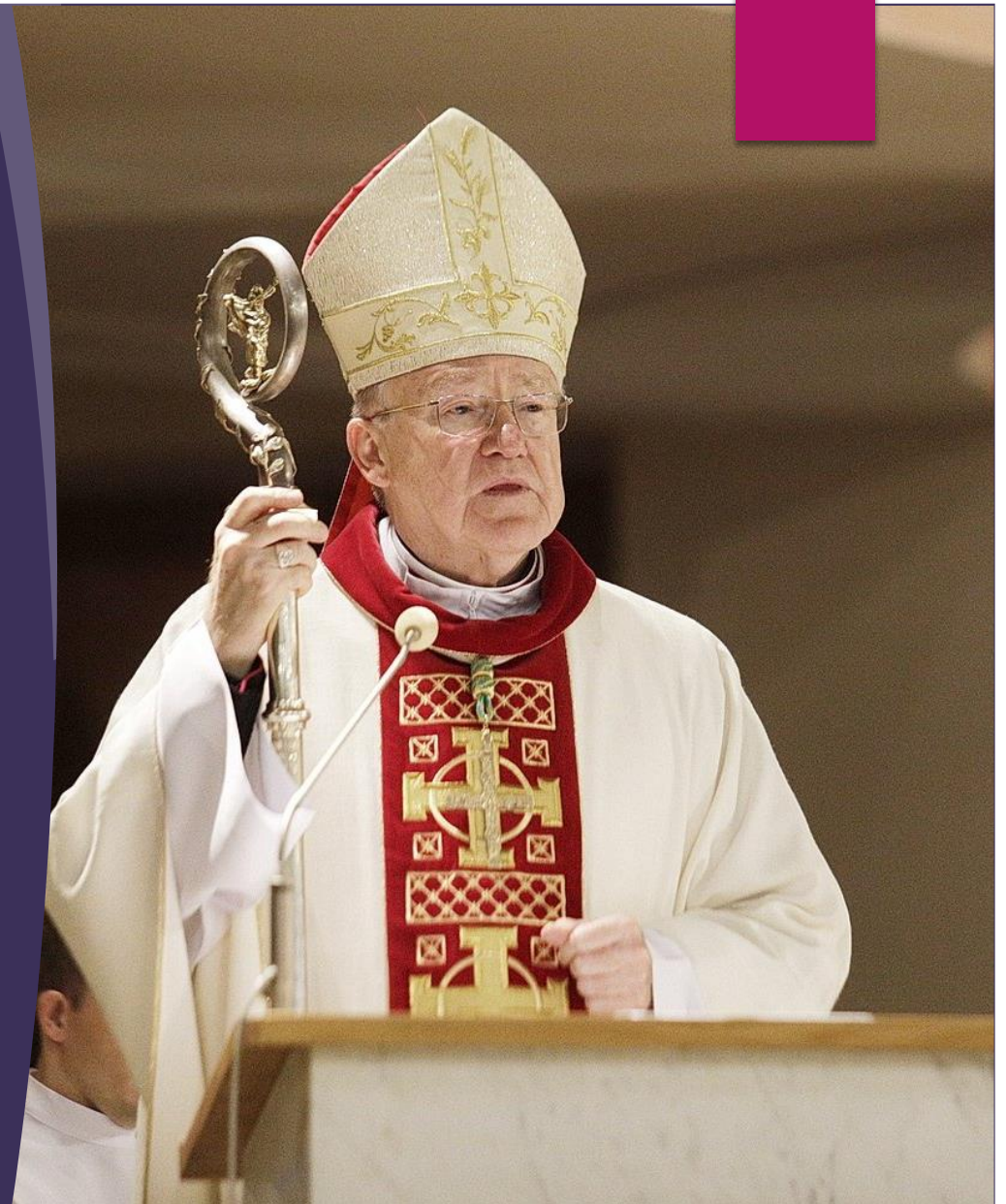

- ▶ Mitra to wysokie liturgiczne nakrycie głowy i znak godności chrześcijańskich dostojników kościelnych – biskupów, kardynałów, opatów, infułatów oraz archimandrytów, noszone podczas pełnienia czynności liturgicznych.
- ▶ Mitra ma formę wydłużonej czapki, składającej się z dwóch wysokich, połączonych ze sobą trójkątów (cornua), z opadającymi z tyłu dwiema wstążkami (vittae). Często nazywana jest ona także infułą.

Pastorał

- ▶ Od łacińskiego *baculus pastoralis* oznaczającego laskę pasterską.
- ▶ Długa, zdobiona laska o ślimakowato zwiniętym zakończeniu, nazywanym krzywaśnią lub z łaciny – kurwaturą.
- ▶ Stanowi on oznakę władzy kościelnej i pasterskiej sprawowanej nad danym terytorium.
- ▶ Geneza wywodzi się od laski służącej do podpierania się podczas wędrówki. Za jego pomocą pasterz wyznaczał owcom kierunek.

Piuska

- ▶ łac. pileolus – okrągłe nakrycie głowy z tkaniny używane przez biskupów i opatów.
- ▶ Zwyczaj jej noszenia powstał w VI w. wraz z wprowadzeniem tonsury, którą przykrywano piuską.
- ▶ W zależności od pełnionego urzędu stosuje się piuski:
 - ▶ Papież – biała
 - ▶ Kardynał – czerwona
 - ▶ Biskupi – fioletowa
 - ▶ Protonotariusze i opaci regularni – czarna
 - ▶ Opaci – biała

Paliusz

- ▶ Od łacińskiego pallium – płaszcz.
- ▶ Paliusz biały wełniany pas, połączony ze sobą, zwyczajowo o szerokości kilku centymetrów. Zakładany na ornat na ramiona i opuszczany końcami na piersi i plecy. Ozdobiony jest wyszytymi sześcioma czarnymi równoramiennymi krzyżami, zakończony czarnymi, jedwabnymi fragmentami. Noszony jest wyłącznie jako element stroju liturgicznego, mający podkreślić funkcję i władzę metropolity w zgromadzeniu oraz jego łączność ze Stolicą Apostolską. Posiadanie paliusza przez metropolitów wymagane jest Kodeksem prawa kanonicznego

Mały test waszej pamięci!

<https://create.kahoot.it/share/szaty-liturgiczne/826f696f-7e3b-478e-86e6-ba7b352c60e1>